

VLEERMUISONDERZOEK

BRINKSTRAAT 85

TE PUTTEN

GEMEENTE PUTTEN

- * Bodem
- * Waterbodem
- * Water
- * Archeologie
- * Ecologie
- * Milieu

Ecologie

Vleermuisonderzoek Brinkstraat 85 te Putten in de gemeente Putten

Opdrachtgever	De Bunte Vastgoed Oost BV Postbus 8029 6710 AA Ede
Project	PUT.SPA.ECO2
Rapportnummer	14055601
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	16 juli 2014
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. E.R. Witter
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ir. J. Mos
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	1
4	ONDERZOEKSRESULTATEN	3
5	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	6
5.1	Beschermingsregime	6
5.2	Functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen	6
5.3	Impact van de ingreep op vleermuizen	7
6	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	8

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van De Bunte Vastgoed Oost BV opdracht gekregen voor het uitvoeren van een vleermuisonderzoek aan de Brinkstraat 85 te Putten in de gemeente Putten.

Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in mei 2014 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 14035363 PUT.SPA.ECO2). Uit het onderzoek blijkt dat de onderzoekslocatie mogelijk een functie heeft als foeragegebied van vleermuizen. In de omgeving is eveneens foeragegebied aanwezig, zodat op voorhand niet wordt verwacht dat de impact van het verlies aan foeragegebied op de onderzoekslocatie negatieve gevolgen heeft voor de lokale populatie. Om hieromtrent meer onderbouwing te kunnen geven is geadviseerd om aanvullend veldonderzoek te verrichten.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

De onderzoekslocatie ($\pm 2.000 \text{ m}^2$) ligt aan de Brinkstraat 85, binnen de kern van Putten, in de gemeente Putten. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 32 F (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 170.220$, $Y = 475.020$.

De onderzoekslocatie maakt deel uit van het terrein van de kerk St. Lucas Parochie. Het betreft de achterzijde van de kerk. De onderzoekslocatie is grotendeels in gebruik als moestuin en dierenweide. Verder is de locatie begroeid met hagen en bomen. De begroeiing met bomen bevindt zich op het noordelijke deel van de onderzoekslocatie. Het betreft een paardenkastanje, een eik en enkele berken. In het midden staat een kleine houten stal met een dakpannen dak zonder beschot.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

In de periode half juni tot half juli zijn twee veldbezoeken uitgevoerd: 12 juni 2014 en 10 juli 2014. De veldbezoeken zijn in de avonden worden uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 27 maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdierverseniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functie foeragegebied voor de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger.

Het protocol schrijft voor dat voor het vaststellen van de functie als foeragegebied twee bezoeken plaats dienen te vinden, waarvan 1 in de kraamperiode. De optimale tussenliggende tijd tussen twee bezoeken bedraagt 8 weken. Hiervan kan beargumenteerd worden afgeweken tot een suboptimale periode van 4 weken.

Op basis van de resultaten van het eerste veldbezoek is besloten om het tweede bezoek vervroegd uit te voeren. De reden hiervan is dat er relatief veel laatvliegers foerageerden, een soort die in het najaar in veel mindere mate wordt waargenomen dan in de zomer. Om meer nadruk te kunnen leggen op het gebruik van de onderzoekslocatie door laatvliegers is een suboptimale periode aangehouden, die echter vanuit ecologisch oogpunt meer recht doet aan het vaststellen van het gebruik door de meest kritische soort.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan nooit worden uitgesloten dat functies tijdens een onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op foeragerende en passerende vleermuizen op en in de omgeving van de onderzoekslocatie.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van foeragerende vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 10 °C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen neerslag.

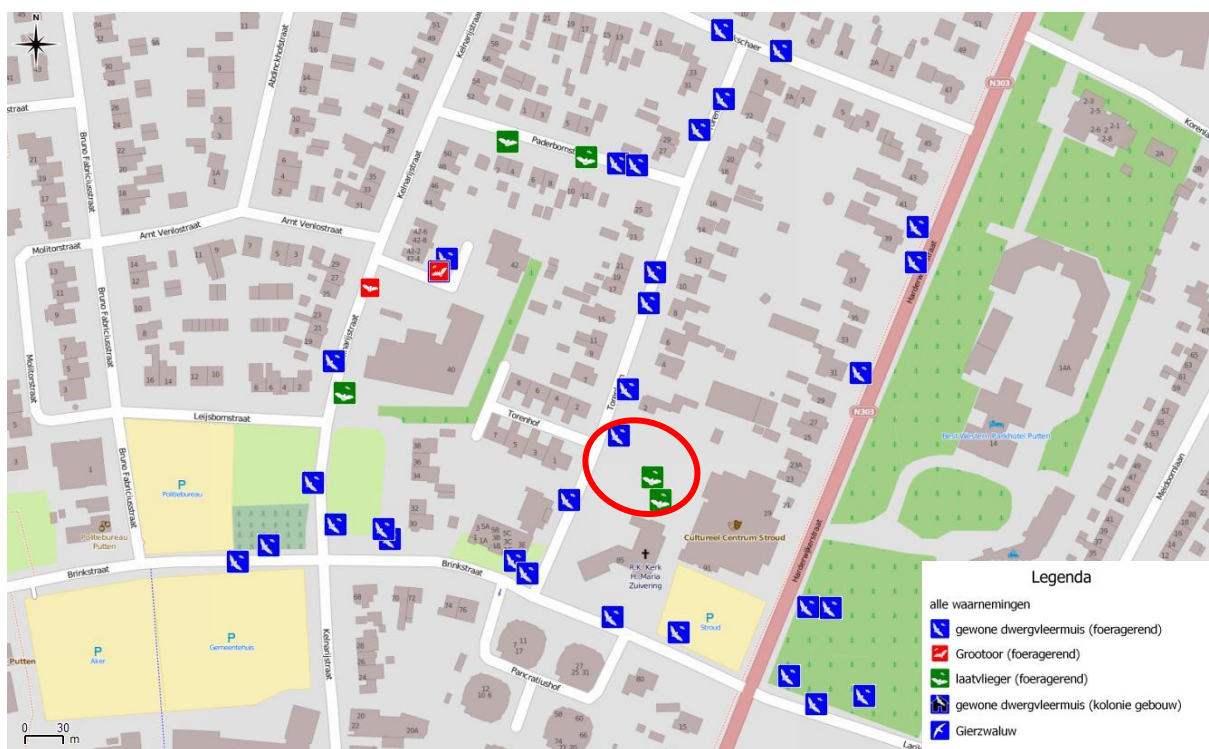
De veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector. Op 10 juni 2014 is gebruik gemaakt van een Pettersson D 240x. Op 12 juli is gebruik gemaakt van een Elekon Batlogger M. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound en Batexplorer.

4 ONDERZOEKSRESULTATEN

Tijdens het eerste veldbezoek zijn boven de moestuin op de onderzoekslocatie minimaal 4 laatvliegers waargenomen. De vleermuizen foerageerden vanaf 22.20 uur (dit is 20 minuten na zonsondergang) tot aan 23.00 uur op de onderzoekslocatie. Die avond is er verder 1 gewone dwergvleermuis boven de onderzoekslocatie waargenomen. Het dier foerageerde op het noordelijke deel, boven de boomtoppen.

In de omgeving zijn verspreid foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen en enkele laatvliegers. Ter hoogte van de school aan de Kelnarijstraat werd een gewone grootoorvleermuis waargenomen.

Figuur 1 geeft een weergave van de waarnemingen op 12 juni 2014.

Figuur 1. Waarnemingen vleermuizen 12 juni 2014 (onderzoekslocatie met rode cirkel aangegeven).

De onderzoekslocatie had de avond van 12 juni 2014 voor de gewone dwergvleermuis geen bijzondere functie. Voor laatvliegers geldt dat op grond van het aantal dieren er een vermoeden bestaat dat in de directe omgeving een verblijfplaats aanwezig is.

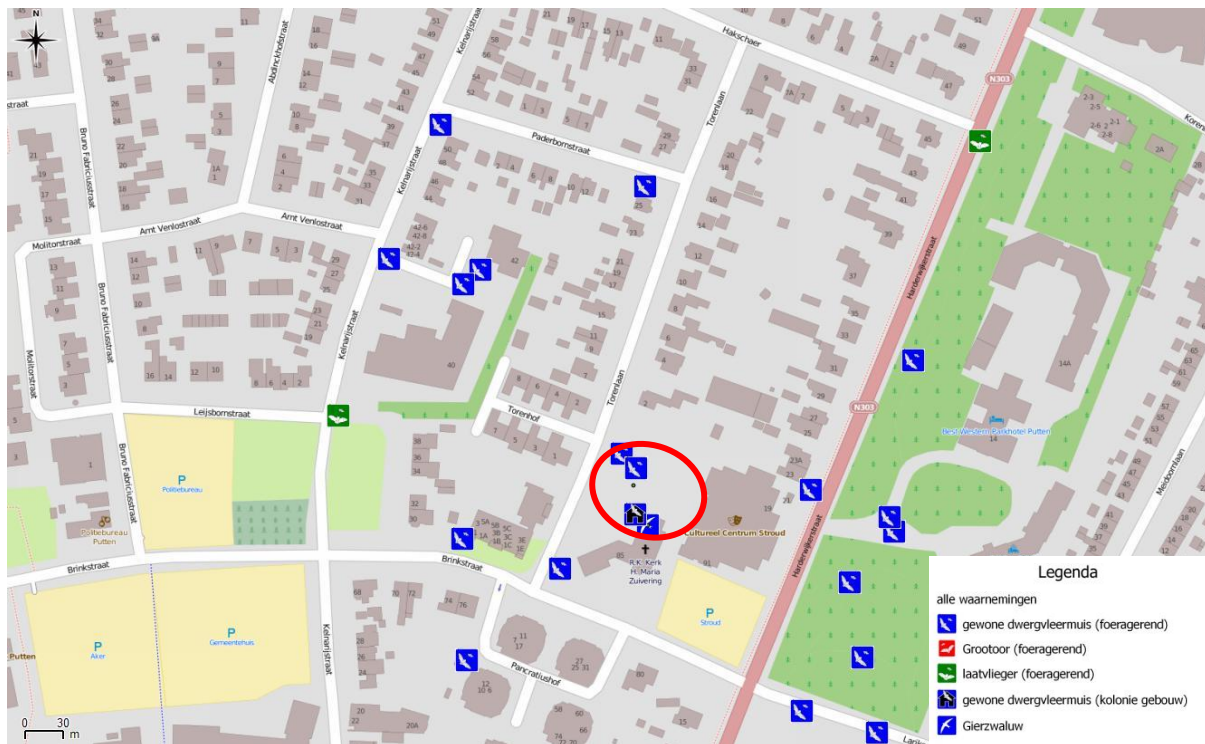
Tijdens het tweede veldbezoek werd vrijwel direct na zons-
 ondergang een gewone dwergvleermuis waargenomen die
 uit de naastgelegen kerk vloog (figuur 2) Dit is uitzonderlijk
 vroeg op de (onbewolkte) avond. Het dier vloog weg in
 noordwestelijke richting en maakte geen gebruik van de
 onderzoekslocatie om te foerageren. Even later vloog in de
 nok van kerk een gierzwaluw naar een nest onder een dak-
 pan.

Vanaf 20 minuten na zons-
 ondergang foerageerde een ge-
 wone dwergvleermuis boven de boomtoppen op het noorde-
 lijke deel van onderzoekslocatie, vergelijkbaar als de situatie
 op 12 juni 2014.

Er werden op 10 juli 2014 geen laatvliegers op de onder-
 zoekslocatie waargenomen. In de omgeving van de onder-
 zoekslocatie werden verspreid slechts enkele laatvliegers
 gehoord. Gewone dwergvleermuizen foerageerden wederom verspreid in de wijk, zij het in kleinere
 aantallen dan tijdens het eerste veldbezoek. In figuur 3 zijn de waarnemingen van 10 juli 2014 weer-
 gegeven. De omgeving van de Leijsbomstraat werd evenals tijdens het eerst veldbezoek door een
 laatvlieger gebruikt om te foerageren.

Figuur 2. Verblijfplaatsen in de kerk

Figuur 3. Waarnemingen 10 juli 2014 (onderzoekslocatie met rode cirkel aangegeven).

De onderzoekslocatie had de avond van 10 juli 2014 geen bijzondere functie voor vleermuizen. In de omgeving werd door meerdere dieren gefoerageerd. Figuur 4 geeft een indruk van de mate van aanwezigheid van vleermuizen op de avond van 10 juli 2014, aan de hand van het aantal opnames dat met de Elekon Batlogger M is gemaakt.

Figuur 4 “Heatmap” vleermuisactiviteit 10 juli 2014 (onderzoekslocatie met rode cirkel aangegeven).

Deze “heatmap” geeft het aantal opnames weer dat met behulp van de batdetector werd opgevangen. Hierbij zijn alleen opnames met meer dan 20 pulsen weergegeven zodat passerende vleermuizen zijn “uitgefilterd”.

In figuur 4 is te zien dat het nabij gelegen park rond het hotel, ten oosten van de Harderwijkstraat door vleermuizen wordt gebruikt om te foerageren. Aan de oostzijde van de kerk, nabij het Cultureel Centrum Stroud werd druk gefoerageerd door één gewone dwergvleermuis. Ook de hoge activiteit (minimaal 3 dieren) nabij de school aan de Kelnarijstraat is op figuur 4 goed te zien. Tijdens het eerste veldbezoek werd hier eveneens activiteit waargenomen, onder andere door gewone grootorvleermuizen.

5 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

5.1 Beschermingsregime

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

5.2 Functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen

De onderzoekslocatie heeft voor gewone dwergvleermuizen geen bijzondere waarde als het gaat om foerageermogelijkheden. Verspreid in de wijk zijn diverse locaties waar gewone dwergvleermuizen in grotere aantallen en intensiever foerageren. Voor laatvliegers heeft de locatie wel een foerageerfunctie. Deze zal vooral belangrijk zijn als er in de directe omgeving een verblijfplaats in gebruik is. Vleermuizen foerageren vaak in de buurt van hun verblijfplaats, alvorens verder te vliegen naar het buitengebied of andere geschikte locaties. Dit was tijdens het eerste veldbezoek vermoedelijk het geval. Het belang van de onderzoekslocatie varieert dus in de tijd. Ook de weersomstandigheden spelen een rol. Bij slecht weer is een dergelijke "voor-foerageer functie" belangrijker dan bij gunstige omstandigheden.

De kerk heeft een verblijfsfunctie voor minimaal 1 gewone dwergvleermuis, maar vermoedelijk voor meerdere dieren. Een verblijfsfunctie voor laatvliegers in de kerk is niet aangetoond, maar gelet op de waarnemingen tijdens het eerste veldbezoek ook niet uit te sluiten. De scope van het huidige onderzoek is niet gericht geweest op het aantonen van verblijfplaatsen.

5.3 Impact van de ingreep op vleermuizen

In zijn algemeenheid geldt dat bij verlies van foerageergebied alleen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet is er verlies van essentieel leefgebied optreedt, met andere woorden of het functioneren van de lokale populatie negatieve effecten zal ondervinden. Indien dit aan de orde is dan is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk en zal er enige vorm van compensatie moeten plaatsvinden. Ook is het mogelijk dat door aanpassingen in een plan het effect wordt verminderd (mitigatie) zodat schadelijke gevolgen uitblijven.

Voor gewone dwergvleermuizen blijkt uit de onderzoeksresultaten dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Er is sprake van het gebruik door één individu in een omgeving waar voldoende foerageergebied aanwezig is voor de soort.

Voor laatvliegers is er sprake van een foerageerfunctie met een zeker belang. Door de voorgenomen herinrichting zal het foerageergebied voor laatvliegers afnemen. De onderzoekslocatie vormt geen specifiek foerageerhabitat voor de soort. Laatvliegers foerageren normaal gesproken vooral langs donkere lanen, bomenrijen en bosranden. De randen van het park aan de Harderwijkerstraat is voor de soort geschikt, maar ook straten met hoge bomen, zoals de Paderbornstraat, de Brinkstraat en de hoek van de Leijbornstraat worden door de soort gebruikt.

Doordat er in de directe omgeving van de onderzoekslocatie, en daarmee in de omgeving van een verblijfplaats voldoende alternatieven zijn om te foerageren zal het verlies van het foerageergebied op de onderzoekslocatie geen negatieve effecten op de populatie laatvliegers of gewone dwergvleermuizen hebben. Overtreding van de Flora- en faunawet is in dit geval niet aan de orde.

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van De Bunte Vastgoed Oost BV een vleermuisonderzoek uitgevoerd aan de Brinkstraat 85 te Putten in de gemeente Putten.

Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in mei 2014 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 14035363 PUT.SPA.ECO2). Uit het onderzoek blijkt dat de onderzoekslocatie mogelijk een functie heeft als foerageergebied van vleermuizen. In de omgeving is eveneens foerageergebied aanwezig, zodat op voorhand niet wordt verwacht dat de impact van het verlies aan foerageergebied op de onderzoekslocatie negatieve gevolgen heeft voor de lokale populatie. Om hieromtrent meer onderbouwing te kunnen geven is geadviseerd om aanvullend veldonderzoek te verrichten.

Conclusie

Voor gewone dwergvleermuizen blijkt uit de onderzoeksresultaten dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Er is sprake van het gebruik door één individu in een omgeving waar voldoende foerageergebied aanwezig is voor de soort.

Voor laatvliegers is er sprake van een foerageerfunctie met een zeker belang. Door de voorgenomen herinrichting zal het foerageergebied voor laatvliegers afnemen. De functie voor laatvliegers hangt mogelijk samen met de aanwezigheid van een verblijfplaats in de directe omgeving. In het geval deze verblijfplaats niet in gebruik is, wordt de onderzoekslocatie ook niet gebruikt om te foerageren. Doordat er in de directe omgeving van de onderzoekslocatie, en daarmee in de omgeving van een eventuele verblijfplaats voldoende alternatieven zijn om te foerageren zal het verlies van het foerageergebied op de onderzoekslocatie geen negatieve effecten op de populatie laatvliegers of gewone dwergvleermuizen hebben. Overtreding van de Flora- en faunawet is in dit geval niet aan de orde.

Aanbeveling

In de naaste het onderzoekslocatie gelegen kerkgebouw bevinden zich verblijfplaatsen van vleermuizen en van een gierzwaluw. Verstoring gedurende de aanlegfase kan optreden indien er te veel lichtuitstoot plaatsvindt. Econsultancy adviseert om eventuele bouwlampen niet naar de richting van het kerkgebouw te richten.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtname van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water, geluid en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl

INTERNET
econsultancy.nl

